

Standardizirana struktura, namenjena pogodbenicam kot osnova za periodično poročanje v skladu s sklepoma VII/4 Alpske konvencije in XI/5 VIII. Alpske konference za preverjanje aktivnosti, dobrih praks in pobud, ki so nastale v okviru Deklaracije “Prebivalstvo in kultura”

Kazalo

I. POGLAVJE, SPREJETJE IN IZVAJANJE DEKLARACIJE ALPSKE KONVENCIJE “PREBIVALSTVO IN KULTURA”	3
UVOD.....	3
PRAVNA NARAVA, ZNAČAJ IN POSEBNOSTI DEKLARACIJE.....	4
SKUPNE DEJAVNOSTI POGODBENIC ZA PROMOCIJO IZVAJANJA DEKLARACIJE “PREBIVALSTVO IN KULTURA”	4
II. POGLAVJE, VPRAŠALNIK.....	7
NAVODILA ZA IZPOLNITEV VPRAŠALNIKA.....	7
PODATKI O IZVORU IN IZDELAVI POROČILA.....	8
1. DEL: SPLOŠNI DEL.....	9
Dodatna vprašanja.....	10
2. DEL: POSEBNI DEL O CILJIH DEKLARACIJE “PREBIVALSTVO IN KULTURA” (DEKLARACIJA IX. ALPSKE KONFERENCE DNE 9.11.2006).....	11
I. Zavest o pripadnosti skupnosti in sodelovanje.....	11
II. Kulturna raznolikost.....	13
III. Življenjski prostor, kakovost življenja in enake možnosti.....	16
IV. Gospodarski prostor.....	21
V. Vloga mest in podeželja.....	23
V PRILOGI PREGLED POMEMBNIH PRAVNIH PREDPISOV (NA NACIONALNI IN MOREBITI REGIONALNI/POKRAJINSKI RAVNI, NE NA OBČINSKI RAVNI)	26

I. POGLAVJE

SPREJETJE IN IZVAJANJE DEKLARACIJE ALPSKE KONVENCIJE “PREBIVALSTVO IN KULTURA”

UVOD

Splošni cilj Alpske konvencije je zagotavljanje globalne politike za ohranjanje in varovanje Alp ter za trajnostni razvoj le-teh ob enakovrednem upoštevanju interesov vseh alpskih držav in njihovih regij ter Evropske ekonomske skupnosti ob odgovorni in trajni rabi virov in z določitvijo načel, na katerih mora temeljiti čezmejno sodelovanje držav alpskega loka.

Za doseganje tega cilja bodo pogodbenice na osnovi določil **2. člena Konvencije** sprejele primerne ukrepe za vsaj dvanajst specifičnih področjih, med katerimi, na prvem mestu seznama, tudi za področje **Prebivalstva in kulture** – “s ciljem spoštovanja, ohranjanja in podpiranja kulturne in družbene samobitnosti avtohtonega prebivalstva in zagotavljanja njegove življenjske osnove, še posebno poselitve in gospodarskega razvoja, ki sta znosna okolju, ter pospeševanje medsebojnega razumevanja in partnerskega vedenja med alpskim in zunajalpskim prebivalstvom” (2. člen, odstavek 2a).

Ob tem, ko je tematskemu sklopu “Prebivalstvo in kultura” dodelila velik pomen v okviru trajnostnega razvoja alpskega prostora, je **VIII. Alpska konferenca** (Garmisch-Partenkirchen, 16. november 2004) še posebej **določila in sklenila:**

- da se na to temo izdelata politična Deklaracija;
- da se Deklaracija preverja v skladu z *mehanizmom preverjanja* in postopkom v skladu s sklepom VII/4 Alpske konference,
- da se po štirih letih od sprejema Deklaracije, na osnovi izkušenj pri njenem izvajanju, razmisli o primernosti izdelave Protokola “Prebivalstvo in kultura” (sklep VIII/11 Alpske konference).

Deklaracija “Prebivalstvo in kultura” (DPK), ki jo je izdelala posebna Delovna skupina, je **bila sprejeta na IX. Alpski konferenci** (Alpbach, 9. november 2006).

Ob sprejemu Deklaracije je Konferenca ta inštrument označila kot “prvi pomemben prispevek k izvajanju ciljev družbene in kulturne trajnosti Alpske konvencije” in se je med drugim zavezala, “da bo iskala in podpirala koristne pobude, da bodo lahko tako prebivalstvo kot nevladne organizacije, občine in regije aktivno sodelovale pri izvajanju ciljev socialne in kulturne vzdržnosti Alpske konvencije» (sklep IX/11 Alpske konference).

Na tej osnovi je bila Alpska konferenca mnenja, da je primerno sprejeti Deklaracijo na temo “Prebivalstvo in kultura”, obenem pa je sklenila, da je potrebno Deklaracijo preverjati z namenom, da se po štirih letih od sprejetja oceni, ali je primerno izdelati izvedbeni Protokol za podrobno ureditev izvajanja ciljev s tega področja. XI. Alpski konferenci bo torej pripadla naloga, da se odloči o morebitni izdelavi Protokola “Prebivalstvo in kultura”.

V ta namen je, glede na različno naravo in posebno strukturo Deklaracije v primerjavi z izvedbenimi protokoli Alpske konvencije, Odbor za preverjanje Alpske konvencije na svojem sestanku v Parizu, 28.-

29. aprila 2008 sklenil, da bo pripravil posebno *ad hoc* **standardizirano strukturo** za preverjanje izvajanja DPK.

PRAVNA NARAVA, ZNAČAJ IN POSEBNOSTI DEKLARACIJE

Deklaracija "Prebivalstvo in kultura" spada, tako kot vse načelne Deklaracije, sklepi številnih mednarodnih konferenc in mnogi podobni akti, v okvir inštrumentov t.i *mehke zakonodaje*.

Tovrstni akti se običajno nahajajo v polnormativnih predpisih, ki so, predvsem na mednarodni ravni, predmet izrazito politične in ekonomske volje, s katero se v bistvu urejajo odnosi med državami, čeprav sami akti nimajo pravno zavezujoče narave.

Glavne značilnosti aktov, ki spadajo v kategorijo *mehke zakonodaje*, so naslednje:

- pomanjkanje pravnih obveznosti za pogodbenice;
- izključitev vsake odgovornosti držav v primeru kršitve določil, ki jih predvidevajo;
- izključitev možnosti, da bi pred katerim koli sodiščem ali mednarodnim sodiščem zahtevali izvršitev izvajanja, implementacije ali spoštovanja dogovora (to še ne pomeni, da se jih v posameznem postopku posredno ne sme upoštevati);
- pomanjkanje ratifikacijskega zakona v soudeleženi državah;
- pomanjkanje prenosa v notranji pravni red pristopnih držav.

Glede na to, da Deklaracija nima neposredne zavezujoče veljavnosti, nimamo drugih zagotovil, da se bodo upoštevala določila *mehke zakonodaje*, ki jih le-ta predvideva, in niti, da bo potekalo preverjanje njenega izvajanja v pogodbenicah, razen dejstva, da se subjekt, ki je določila izdal, prekriva s subjektom, kateremu so namenjena (avtoregulacija) in da je le-ta "ugleden" (moč prepričevanja kot npr. pri ministrih).

Vse to lahko velja tudi za primer DPK, ki se pa še dodatno razlikuje od običajnih inštrumentov *mehke zakonodaje*, saj je v primeru Deklaracije isti organ odločanja Alpske konvencije, ki ga sestavljajo okoljski ministri vseh pogodbenic, soglasno sklenil tudi, da se **preverja izvajanje Deklaracije**.

In prav preverjanje aktivnosti, dobrih praks in sprejetih ukrepov pogodbenic v okviru Deklaracije "Prebivalstvo in kultura" predstavlja iz pravnega vidika specifično značilnost in posebnost Deklaracije "Prebivalstvo in kultura", zaradi česar se Alpska konvencija še dodatno razlikuje od ostalih mednarodnih pogodb, ki se med drugim ukvarjajo tudi z varovanjem naravne in kulturne dediščine (Konvencije in deklaracije UNESCA, konvencije in deklaracije Sveta Evrope itd).

SKUPNE AKTIVNOSTI POGODBENIC ZA PROMOCIJO IZVAJANJA DPK

Kot je mogoče sklepati iz prejšnjih odstavkov, se eden izmed najpomembnejših korakov pri sprejetju sklepa o potrditvi DPK na IX. Alpski konferenci nanaša prav na prizadevanja pogodbenic, da iščejo in podpirajo koristne pobude, da bi sklop akterjev, ki ga sestavljajo občine, regije, nevladna združenja in splošneje lokalno prebivalstvo, lahko aktivno sodeloval pri izvajanju tega novega inštrumenta Alpske konvencije.

Ob izvrševanju tega načela je Stalni odbor na svoji 35. seji¹ (2.-4. maja 2007, Lanslebourg, F) sprejel predlog Italije, ob podpori Avstrije, da se podpira transnacionalno in čezmejno sodelovanje med pogodbenicami, Stalnim sekretariatom, opazovalci, predsedstvom Alpske konvencije, lokalnimi ustanovami ter drugimi združenji za promocijo izvajanja DPK v različnih delih alpskega loka, in sicer

¹36. seja Stalnega odbora je dokončno sklenila podpreti izvedbo te strategije za promocijo DPK, in sicer z naslednjim sklepom:
Stalni odbor

1. se seznanil s poročilom Italije in Avstrije in se zahvali za njihov trud
2. vabi pogodbenice in opazovalce, da aktivno sodelujejo pri skupnih pobudah za izvajanje Deklaracije «Prebivalstvo in kultura», tudi z ustreznim vključevanjem drugih organizacij, ki delujejo na tem področju

prek organiziranja vrste aktivnosti (konference, tematske delavnice, publikacije v alpskih jezikih itd.), ki bodo lokalne skupnosti spodbudile k zanimanju za ta inštrument.

Omenjeno sodelovanje je imelo še predvsem namen, da prispeva k doseganju specifičnih ciljev, kot so:

- spodbujanje zanimanja pri lokalni upravi, nosilcih interesov in lokalnemu prebivalstvu na splošno za vsebine deklaracije;
- pozitiven input za lokalne ustanove, da se bodo pri pripravi svojih razvojnih programov/strategij zgledevale pri vsebinah Konvencije,
- izmenjava informacij in izkušenj med lokalno upravo in strokovnjaki ter združenji, ki delujejo na tem prostoru, predvsem na ključnih področjih Deklaracije²;
- oblikovanje in/ali krepitev transnacionalnega in čezmejnega sodelovanja v alpskem loku med organizacijami lokalnih in regionalnih ustanov, združenji, tudi nevladnimi, alpskega loka pri razvijanju programov in projektov, ki izhajajo iz vsebin Deklaracije;
- poživitev sodelovanja med osrednjimi vladami (n.pr. ministrstvi) in regijami ter lokalnimi ustanovami pri razvijanju dejavnosti, usmerjenih v izvajanje ciljev Alpske konvencije in Deklaracije "Prebivalstvo in kultura".
- vzpostavitev neposrednih razgovorov med predstavniki pogodbenic, da bi razpravljali o konkretnih lokalnih problemih z vidika prebivalstva v Alpah;

Zaželeni rezultati izvajanja teh aktivnosti so tesno povezani z doseganjem navedenih ciljev in naj bi jih kratkoročno in srednjeročno ocenjevali za:

- večanje poznavanja in osveščenosti med predstavniki centralnih uprav, nosilci interesov in krajevnim prebivalstvom na splošno o ciljeh Alpske konvencije in Deklaracije "Prebivalstvo in kultura";
- večje poznavanje in osveščenost med predstavniki centralnih uprav o dinamikah, ki potekajo na teritoriju in o pričakovanih prebivalstva glede tematik, zajetih v DPK;
- večje poznavanje in zavedanje lokalnih uprav in nosilcev interesov, širše gledano pa tudi lokalnega prebivalstva, glede ciljev Alpske konvencije ter Deklaracije "Prebivalstvo in kultura";
- izmenjave informacij in izkušenj ter širitev dobrih praks med upravami in strokovnjaki lokalnih ustanov in združenj, delujočih v alpskem prostoru;
- priprava in širitev končne publikacije, ki bo lahko še dolgo dajala odgovore na to obravnavano temo;
- oblikovanje in objava dokumentacijske baze kot prispevka pogodbenic v luči preverjanja izvajanja Deklaracije do leta 2010;
- krepitev izmenjave informacij in izkušenj ter širitev dobrih praks med upravami in strokovnjaki lokalnih ustanov ter združenji, ki delujejo v alpskem prostoru;
- začetek novih projektov in programov za transnacionalno in čezmejno sodelovanje med organizacijami lokalnih in regionalnih ustanov ter združenji, tudi nevladnimi, ki obstajajo v alpskem loku in prispevajo k izvajanju Deklaracije.

Do danes so bile pod okriljem Alpske konvencije in ob podpori lokalnih združenj organizirane in izpeljane tri glavne pobude za promocijo izvajanja DPK (v Beljaku³ (A), v Dobrovem⁴ (SL) in v Ostani⁵ (I - pokrajina, Cuneo)).

² Zavest o pripadnosti skupnosti in sodelovanje; Kulturna raznolikost; Življenski prostor, kakovost življenja in enake možnosti; Gospodarski prostor; Vloga mest in podeželja

³ Prvo srečanje v Beljaku, 3. in 4. marca 2008 je s sodelovanjem Avstrije, Italije in Stalnega sekretariata predstavljalo priložnost za predstavitev ciljev in vsebin DPK širši mednarodni publiki na plenarnih zasedanjih, kjer so opravili tematska poglobljanja v petih vzporednih delavnicah (toliko je namreč sekcij, na katere se deli DPK). Ob zaključku delavnic je bil udeležencem razdeljen vprašalnik kot dopolnilo za oceno rezultatov pobude in za usmerjanje organizatorjev bodočih podobnih pobud.

Za boljše osveščanje o posebnostih, ki označujejo področje “Prebivalstva in kulture”, se smatra, da bi bilo koristno podati sintetičen prikaz glavnih rezultatov:

- dejavnosti (analiz, študij in primerjav), ki so jih v okviru DS Prebivalstvo in kultura v obdobju 2001-2006 izvajali pogodbenice, opazovalci in strokovnjaki,
- pobud, ki so jih skupno udeležale pogodbenice v okviru omenjene strategije za promocijo DPK.

Prikaz skupnih dejavnosti pogodbenic – posebno glede **izjemnosti območja in prioritet za glavne tematike** s prispevki strokovnjakov in navzočih poslušalcev – je na voljo v Dodatku, ki je priložen standardizirani strukturi.

⁴ Seminar, ki je potekal v Dobrovem 28. in 29. maja 2008 s sodelovanjem Slovenije, Italije, francoskega predsedovanja in Stalnega sekretariata, se je v skladu s temami in argumenti, ki jih je Slovenija izbrala za obdobje svojega predsedovanja EU, nanašal na poglobljanje **kulture gradnje v Alpah v luči podnebnih sprememb**, v skladu s predlogi DPK-ja v točki 3.1. (glejte 2. opombo pod črto). Ob tej priložnosti so iskali možne sinergije med DPK-jem in Deklaracijo Alpske konference o podnebnih spremembah.

⁵ Srečanje v Ostani 26. in 27. junija 2008 s sodelovanjem Italije, Stalnega sekretariata in francoskega predsedovanja je bilo, zaradi posebne politike občine gostiteljice, ki želi ponovno oživiti svoje gorsko območje v osrčju okcitanske doline v bližini italijansko-francoske meje, idealna priložnost za poglobitev tistega dela DPK-ja, ki se nanaša na “**kulturno raznolikost**” (vključno s podtemami. Glejte 2. opombo pod črto).

II. POGLAVJE

VPRAŠALNIK

Kako boste izpolnjevali vprašalnik

Vprašanja, na katera je treba odgovoriti, so označena s sivo barvo.

Če se pri izpolnjevanju vprašalnika vendarle pojavijo težave pri določenih vprašanjih, poskusite na ta vprašanja odgovoriti, kolikor je mogoče. Na tovrstne težave lahko opozorite v rubriki „Morebitne opombe“.

Odgovori na vprašanja morajo nuditi čim popolnejšo sliko o stanju na področju izvajanja Deklaracije »Prebivalstvo in kultura« (P+K), zato bodo v številnih primerih, predvsem ko gre za pritrdilne odgovore, zaželeni in koristni popolnejši odgovori, ki naj podrobno opišejo sprejete ukrepe in pobude, vključno z morebitnimi regionalnimi ali občinskimi posebnostmi.

Izrazoslovje, uporabljeno v vprašalniku, se praviloma ujema z izrazoslovjem Deklaracije P+K.

Vprašanja v vprašalniku ne spreminjajo obveznosti pogodbenic, ki izhajajo iz Alpske konvencije in njenih protokolov.

Informacije, ki jih je pogodbenica, ki mora izpolniti vprašalnik, označila za zaupne, se tako tudi obravnavajo.

Vprašanja se vsakokrat nanašajo na pogodbenico, ki izpolnjuje vprašalnik, in njeno ozemlje oziroma na del alpskega območja, ki leži na njenem ozemlju. Območje Alp pomeni območje uporabe Alpske konvencije v smislu 1. člena Alpske konvencije.

Pogodbenica, ki izpolnjuje vprašalnik, je v vprašalniku označena kot „država“. Zaradi poenostavitve so bile izpuščene posebne oznake Evropske skupnosti. Oznaka „država“ velja za namene tega vprašalnika tudi za Evropsko skupnost.

Podatki o izvoru in izdelavi poročila

Ime pogodbenice	Švica
-----------------	-------

Navedite nacionalno kontaktno točko	
Ime nacionalne kontaktne točke	Zvezni urad za prostorski razvoj (ARE)
Ime in naziv odgovorne osebe	Toni Brauchle
Poštni naslov	ARE 3003 Bern
Telefon	+41 31 322 28 78
Faks	+41 31 322 78 69
E-naslov	toni.brauchle@are.admin.ch

Podpis osebe, odgovorne za vlogo poročila	g. M. Lezzi direktorica ARE	
Datum vloge poročila	19. januar 2010	

Navedite sodelujoče organe (npr. NVO, teritorialne skupnosti, znanstvenoraziskovalne ustanove).
Številni zvezni uradi, Urad za prostorsko načrtovanje kantona St.Gallen

1. del: Splošni del

1. Na kratko povzemite, kaj je bilo doslej storjenega in kaj se načrtuje v podporo uresničevanja ciljev Deklaracije P+K?

(Tukaj lahko navedete tudi druge splošne dejavnosti, povezane z Deklaracijo P+K, ki presegajo cilje Deklaracije, ali dejavnosti in programe, ki spodbujajo cilje Deklaracije P+K zunaj meja vaše države.)

Cilji Deklaracije »Prebivalstvo in kultura« imajo v Švici, ki je močno federalistična in jo označuje neposredna demokracija, načeloma že od nekdaj velik pomen.

V zadnjih letih so se temu pridružile ali so se nadalje razvijale še številne dejavnosti, ki posebej upoštevajo te cilje (ali vsaj nekatere med njimi). Tukaj nekatere med njimi posebej izpostavljam: parki nacionalnega pomena (integralni spodbujevalni ukrepi); skupni projekti kmetijske politike, ki presegajo meje kmetijstva; ukrepi v okviru Nove regionalne politike; vzorčni projekti »sinergije v podeželskem prostoru« in »trajnostni razvoj poseljevanja«; čezmejne (INTERREG IV A) in transnacionalne (INTERREG IV B za območje Alp) dejavnosti; podpora omrežju občin »Povezanost v Alpah«; projekti v okviru aglomeracijske politike, projekti v okviru Lokalne agende 21 ter številne dejavnosti na ravni kantonov.

Morebitne dodatne opombe:

Vsakoletna ocena kmetijstva (vključno s hribovskim kmetijstvom) glede njegove trajnosti (ekonomija, ekologija in socialne zadeve). V zvezi s tem pripravi Zvezni urad za kmetijstvo kmetijsko poročilo.

Dopolnitvena vprašanja

Težave pri izvajanju Deklaracije P+K

1. Ali so obstajale oz. obstajajo težave pri uresničevanju obveznosti, ki izhajajo iz Deklaracije P+K?			
Da		Ne	X
Če obstajajo/so obstajale, jih navedite.			
Udejanjanje Deklaracije P+K je organizirano zelo federalno.			

Težave pri izpolnjevanju vprašalnika

2. Ali ste pri izpolnjevanju vprašalnika naleteli na težave?			
Da		Ne	X
Če ste, jih navedite. Ali imate predloge za izboljšanje?			
Vprašalnik bi se lahko bolj osredotočal na aktualne teme in manj na splošno udejanjanje.			

2. del: Posebni del o ciljih Deklaracije “Prebivalstvu in kultura” (Deklaracija IX. Alpske konference z dne 9. 11. 2006)

I. Zavest o pripadnosti skupnosti in sodelovanje

Zavest o pripadnosti skupnosti in identiteta

1. Ali krepite skupno odgovornost alpskega in nealpskega prebivalstva ter vseh ravni političnega odločanja za ohranjanje kulturnih posebnosti alpskega življenjskega prostora, zlasti glede utrjevanja zavesti o pripadnosti skupnosti in identitete domačega prebivalstva?			
Da	X	Ne	
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Švicarska delovna skupnost za gorska območja (SAB), v katero so vključeni skoraj vsi kantoni in 670 občin; omrežje občin »Povezanost v Alpah« (AIDA), članstvo v združenju EUROMONTANA in v CIPRI ter v Delovni skupnosti alpskih dežel			
Morebitne dodatne opombe:			
Švica ima zelo visoko zavest o različnih kulturah v alpskem prostoru. Ohranitev in krepitev kulturnih posebnosti ustreza veliki želji in je izrecno kot naročilo zapisana v naši ustavi. Prostorsko zasnovo Švice, ki vsebuje cilje in strategije politike razvoja prostora za Švico, pripravljajo v sodelovanju gorskih kot tudi ne-gorskih kantonov.			

2. Označite, ali so bili na naslednjih področjih sprejeti ukrepi, s katerimi se je omenjena skupna odgovornost še posebno okrepila.	Da	Ne
Podpora organizacijam, ki posredujejo tovrstne vrednote	X	
Spodbujanje in nadaljnji razvoj partnerstev med krajevnimi in regionalnimi teritorialnimi skupnostmi na območju Alp	X	
Dejavnosti, ki prebivalstvu omogočajo dostop do zgodovinskega, gospodarskega in okoljskega znanja o alpskem življenjskem prostoru	X	
Programi obveščanja in izobraževanja o Alpski konvenciji in njenih protokolih		X
Skupni projekti	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Parki nacionalnega pomena, turistični projekti, AIDA, čezmejno in transnacionalno sodelovanje, Nova regionalna politika, Prostorska zasnova Švice		

Sodelovanje znotraj in zunaj območja Alp

3. Ali spodbujate jezikovno razumevanje, dialog, sodelovanje in izmenjavo znanja v alpskem prostoru ter med alpskim in nealpskim prebivalstvom v smislu inštrumenta krepitev medsebojnega

razumevanja in spoštovanja?			
Da	☒	Ne	
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Spodbujanje jezikovne raznolikosti, predvsem v kantonih Graubünden in Ticino s posebnimi ukrepi za spodbujanje retoromanščine in italijanščine, dejavnosti organizacij na področju komunikacijske politike za spodbujanje razumevanja in večjezičnosti, različni programi za pospeševanje kulture, predvsem na kantonalni ravni.			
Morebitne opombe:			
Švica ima veliko jezikovno in kulturno raznolikost, zlasti v gorskih območjih. Spodbujanje razumevanja med jezikovnimi skupnostmi je osrednja jezikovna in kulturno-politična zahteva. Tukaj so pomembne tudi dejavnosti v okviru programa za Alpe Svetovnega sklada za naravo, posebnih varstvenih območij (SAC) in drugih nevladnih organizacij.			

4. Ali krepite trajnostni regionalni razvoj s sodelovanjem in izmenjavo izkušenj med različnimi kulturnimi skupnostmi na območju Alp in z drugimi gorskimi območji sveta?			
Da	☒	Ne	
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Čezmejno sodelovanje, mnogo zelo dolgih in tradicionalnih kooperacij prek razvojnega sodelovanja gorskih območij v Nepal, Kolumbiji, Kirgiziji, Etiopiji (pogosto prvotno s projekti predelave mleka); transnacionalno sodelovanje v okviru programa INTERREG IV B za območje Alp. Angažma v okviru projekta FAO SARD-M (SARD-M = Sustainabel Argiculture and Rural Development in Mountain Regions). Namen projekta je spodbujanje trajnostnega kmetijstva in razvoja podeželja v gorskih območjih. Tako bi izboljšali življenjske pogoje in razvojne možnosti prebivalstva v gorskih območjih. S projektom SARD-M bi pospeševali ozaveščanje.			
Morebitne opombe:			
Poleg tega skušamo spodbuditi boljše sodelovanje z nevladnimi organizacijami na evropski ravni. Znotraj Švice skrbimo tudi za izmenjavo z goratim območjem Jure.			

5. Označite, ali so na področjih, naštetih v nadaljevanju, v zgoraj navedenem smislu bili sprejeti ukrepi, s katerimi se je še posebno krepilo medsebojno razumevanje in spoštovanje (vprašanje št. 3) kot tudi regionalni razvoj (vprašanje št. 4).	Da	Ne
Vzpostavljanje oz. utrjevanje in nadaljnji razvoj mrež čezmejnega in medobmočnega sodelovanja	☒	
Dejavnosti za spodbujanje kulturne izmenjave ter izmenjava informacij in izkušenj o specifičnih temah	☒	
Organiziranje prireditev, razstav, objavljanja publikacij, filmske produkcije in raziskovalnega dela	☒	
Oblikovanje in širjenje večjezičnih publikacij v alpskih jezikih	☒	
Projekti v okviru mednarodnih gorskih partnerstev	☒	
Programi čezmejne izmenjave na znotrajalpski, čezalpski in mednarodni ravni	☒	

Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
<p>Aktivno sodelovanje prek programov INTERREG III in IV: na primer projekti »Walserji na območju Alp«, CulturAlp, PUSEMOR, »Beg možganov« ter dejavnosti Delovne skupnosti alpskih dežel in različne dejavnosti združenja EUROMONTANA ter predvsem tudi Švicarske delovne skupnosti za gorska območja (SAB); društvo aglomeracije Werdenberg-FL; Mednarodna konferenca za Bodensko jezero (IBK) z različnimi delovnimi skupinami.</p> <p>Švicarska kulturna fundacija »Pro Helvetia«: je javno-pravna fundacija z mandatom, da spodbuja kulturna prizadevanja v interesu celotne Švice. Ustanovljena je bila leta 1939 in jo v celoti financira švicarska zvezna država. Njen letni proračun znaša trenutno 34 milijonov švicarskih frankov. Fundacija si prizadeva ustvariti najboljše pogoje švicarskim kulturnikom za nastajanje in distribucijo njihovih del. Pomaga jim do uspešnega nastopa doma in v tujini in omogoča srečanja s kulturniki iz drugih držav.</p> <p>Organizacije, ki skrbijo za politiko razumevanja, organizirajo prireditve na temo razumevanja in kohezije v notranjosti dežele. Nekatere objavljajo trijezična literarna dela (Service de presse suisse) ter organizirajo pouk v deželnih jezikih (Fondazione Lingue e culture).</p>		

Transparentnost in udeležba

6. Ali priznavate pomembno vlogo, ki jo ima civilna družba pri prizadevanjih za uveljavitev trajnostnega razvoja na alpskem območju, spodbujate največjo možno transparentnost v odnosih med državno upravo in prebivalstvom in ali spodbujate udeležbo prebivalcev v zadevah javnega interesa?			
Da	☒	Ne	
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Pri razvoju novih parkov so močno zastopani v postopku soudeležbe.			
Morebitne opombe:			
Švicarska oblika demokracije je soudeležba tudi v praksi (občinske skupščine, možnosti referendumov na vseh ravneh, glasovanja, sodelovanje v postopku načrtovanja itd.).			

7. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi za spodbujanje transparentnosti v odnosih med državno upravo in prebivalstvom ter ukrepi za spodbujanje udeležbe prebivalcev v zadevah javnega interesa.	Da	Ne
Spodbujanje izobraževanja in usposabljanja nosilcev odločitev na področju mediacije in udeležbe.	☒	
Podpora postopkom na podlagi Lokalne agende 21	☒	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite tudi ustrezne ukrepe.		

Navedite nekaj zglednih primerov.
Neposredna lokalna ali regionalna podpora različnim projektom v okviru Lokalne agende 21; izobraževalne ponudbe in skupnosti znanja prek »regiosuisse«, organa omrežja regionalnega razvoja.

II. Kulturna raznolikost

Materialna in nematerialna kulturna dediščina

1. Ali se preučujejo, ohranjajo in razvijajo obstoječa materialna kulturna dediščina, nematerialna kulturna dediščina in ustno izročilo, kar velja zlasti za načine oblikovanja kulturne krajine ter arhitekturno in umetnostno-zgodovinsko dediščino, vključno s tradicionalnimi načini obdelave v kmetijstvu, gozdarstvu, obrti in industriji?			
Da	X	Ne	
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Trženje regionalnih proizvodov za ohranitev regionalnih posebnosti. Oznaki »gorski in alpski proizvodi« sta zaščiteni v skladu z uredbo zvezne vlade.			
Projekti regionalnega razvoja (PRE) v okviru uredbe o izboljšavi kmetijske strukture.			
Sinergije vzorčnih projektov na podeželju, npr. projekt Inscunter in walserska pohodniška pot.			
Finančna pomoč za ohranitev tradicionalnega gospodarjenja z gozdovi (38.člen Zakona o gozdovih)			
Ureditev parkov			
Več objektov UNESCO svetovne kulturne dediščine (npr. retijska železnica, gradovi območja Bellinzone, samostan St. Johann v Müstairu).			
Raziskovalni projekti na področju kulturne dediščine (npr. na Inštitutu za spomeniško varstvo in stavbne raziskave na Švicarski državni tehniški visoki šoli (ETH) Zürich).			
Različni kantonalni spodbujevalni mehanizmi za ohranitev zgodovinskih kulturnih krajin s tradicionalnimi metodami upravljanja.			
Raziskovalni mandat Zveznega urada za kulturo/zveznega urada za poklicno izobraževanje in tehniko (BAK/BBT) »Tradicionalna obrt«			
Švicarska neprofitna fundacija »ProSpecieRara«			
Morebitne opombe:			

2. Ali podpirate sodobno kulturo ter negovanje in nadaljnji razvoj krajevnih in regionalnih šeg in navad pri izraznih in upodobitvenih oblikah (šege, književnost, glasba, ples, gledališče, oblike komuniciranja itn.)?			
Da	X	Ne	
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Alpski zvoki, Zvočni svet Toggenburg, podpore lokalnim društvom, švicarske kulturne prireditve.			

Morebitne opombe:
Kulturna fundacija Pro Helvetia spodbuja ljudsko kulturo, federacija podpira kulturne organizacije (KUOR) na področjih plesa, gledališča, glasbe, književnosti, upodabljaljoče umetnosti, ljudske kulture in kina.

3. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi za preučevanje, ohranjanje in razvoj obstoječe materialne in nematerialne kulturne dediščine in ustnega izročila oz. ukrepi za spodbujanje sodobne kulture ter negovanja in nadaljnega razvoja krajevnih in regionalnih šeg in navad pri izraznih in upodobitvenih oblikah.	Da	Ne
Vzpostavitev in razvijanje lokalnih in regionalnih dokumentacijskih centrov materialne in nematerialne kulturne dediščine in njihovega povezovanja	X	
Ohranjanje in vzdrževanje struktur in zgradb z zgodovinsko in arhitekturno vrednostjo	X	
Ponudba poklicnega izobraževanja za posredovanje tradicionalnih načinov rokodelskih tehnologij na območju Alp	X	
Podpiranje inovativnih oblik kulturnega delovanja in kulturnega izražanja	X	
Programi in projekti na področju izobraževanja in izpopolnjevanja (tečajji, natečajji, eksperimentalne delavnice itd.) za posredovanje tradicionalnih znanj ter šeg in navad	X	
Spodbujanje sodelovanja med javnimi ali zasebnimi muzeji, izobraževalnimi ustanovami in zasebnimi deležniki	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
<p>Na območju Alp vzdržujejo veliko število lokalnih in regionalnih muzejev, katerih cilj je ohranitev in razvoj materialne in nematerialne kulturne dediščine. Le-te podpirajo kantoni. Tudi federacija vzdržuje večje število muzejev s podobnimi cilji, npr. Alpski muzej v Bernu, muzej na prostem Ballenberg, deželni muzej v Zürichu in Pranginsu. Na tem področju delujejo tudi številna društva, ki so javno-pravno organizirana. Financirajo jih člani.</p> <p>Vsak kanton je zavezan, da ima strokovne službe za spomeniško varstvo, arheologijo in varstvo značilne podobe kraja, ki se ukvarjajo poleg integralne ohranitve kulturne dediščine, kar je običajno v vseh alpskih deželah, tudi z raziskovalnimi in dokumentacijskimi projekti. Vsak kanton vodi svoje inventarje. V sodelovanju z družbo za švicarsko umetnostno zgodovino GSK že od leta 1927 objavljajo spomeniško topografijo <i>Umetnostni spomeniki Švice</i>. Federacija podpira kantone pri ohranjanju kulturne dediščine s finančnimi sredstvi, spodbuja tudi raziskovalno dejavnost in delo z javnostjo. V zvezi s svojimi lastnimi nalogami vodi tudi zvezne inventarje (Krajine in naravni spomeniki (BLN), značilne podobe kraja (ISOS), zgodovinske prometne poti (IVS)). V vseh regijah obstajajo informacijski centri za kulturno in naravno dediščino, pogosto v povezavi s turističnimi ponudbami.</p>		

Jezikovna raznovrstnost

4. Ali se izboljšujejo okvirni pogoji, potrebni za negovanje in spodbujanje jezikovne raznovrstnosti
--

na območju Alp, pri čemer je treba upoštevati zlasti tradicionalne jezikovne in kulturne skupnosti?			
Da	X	Ne	
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Država finančno podpira kantona Graubünden in Ticino pri spodbujanju retoromanskega in italijanskega jezika ter kulture. Oba kantona pa tudi sama na tem področju veliko prispevata, predvsem z vključevanjem kantonalnih jezikov na področje izobraževanja in z raznovrstnimi programi v okviru pospeševanja kulture. S sprejetjem novega zakona o jeziku je zakonodajalec zakoreninil mandat za izvajanje jezikovne politike in politike razumevanja v zvezni ustavi.			
Morebitne dodatne opombe:			
Retoromanščina! Različna alpska narečja ali ostanki starega jezika (Evolène z lastnim frankoprovensalskim narečjem) ali stari ostanki migracije (preseljevanja Walserjev, walserska nemščina)			

5. Ali priznavate pomen in vrednost toponomastične dediščine alpskega prostora (še posebno krajevna in ledinska imena) tudi z ozirom na njen kulturno-zgodovinski pomen ter ali se je povečala njena vrednost?			
Da	X	Ne	
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Morebitne dodatne opombe:			
Različni projekti za revalvacijo ledinskih imen (npr. prevzetje v uradne karte/deželne karte Švice)			

6. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi so bili izboljšani potrebni okvirni pogoji za negovanje in spodbujanje jezikovne raznovrstnosti na območju Alp (vprašanje 4) oz. se je priznal pomen in vrednost toponomastične dediščine ter povečala njena vrednost (vprašanje 5).	Da	Ne
Načrtno spodbujanje učenja alpskih jezikov, zlasti regionalnih jezikov pri pouku, vključno z narečji	X	X
Izobraževanje in izpopolnjevanje učiteljev	X	
Zagotavljanje potrebnega učnega gradiva	X	
Spodbujanje jezikovne raznovrstnosti in večjezičnosti ter jezikovnega vključevanja priseljencev	X	
Oblikovanje partnerstev med šolami z različnih jezikovnih območij	X	
Kulturne prireditve v lokalnih jezikih, zlasti glasbene, literarne in/ali gledališke, jezikovni tečaji, tiskani in elektronski mediji	X	
Projekti razvijanja in pridobivanja krajevnega znanja s preučevanjem in uporabo toponomastike	X	
Postavitev informacijskih tabel z imeni najpomembnejših krajev določenega območja v občinah in vaseh	X	
Drugo		

Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.
Navedite nekaj zglednih primerov.
Švica ima štiri uradne jezike, zato ima sorazmerno dosti stikov prek jezikovnih meja in tudi lažje navezuje partnerstva med šolami kot drugje. V Švici so močno prisotna narečja; posebno spodbujanje zato ni potrebno. Edina izjema je retoromanščina (4. deželni jezik). Strešna organizacija vseh retoromanskih jezikovnih in kulturnih društev „Lia Rumantscha“: razvija programe za učenje retoromanščine in za senzibilizacijo za trijezičnost v kantonu Graubünden ter organizira retoromanske literarne dneve. V Ticinu organizirajo poletne tečaje o narečjih in zgodovinskih jezikih.

Ustvarjalno umetniško delovanje

7. Ali podpirate umetniško ustvarjanje v vseh izraznih oblikah ter umetniških prikazih vsebin, ki se navezujejo na alpski svet?			
Da	☒	Ne	☐
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Morebitne opombe:			
Alpski zvoki in Zvočni svet: dva primera aktivnih projektov za podporo spodbujanju alpskih tem na področju kulture.			

8. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi se je podprlo umetniško ustvarjanje in umetniške prikaze vsebin, ki se navezujejo na alpski svet.	Da	Ne
Organizacija umetniških razstav in prireditev	☒	☐
Razpis natečajev za oblikovanje znakov kakovosti, logotipov, izdelavo celostne podobe (corporate design) občinske uprave in podjetij na območju Alp	☒	☐
Izvedba tečajev in delavnic umetniškega ustvarjanja na teme, povezane z Alpami	☒	☐
Projekti in pobude za umetniško ustvarjanje, pri čemer se uporabljajo lokalne surovine z območja Alp	☒	☐
Drugo	☐	☐
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Številne aktivnosti v kombinaciji z blagim turizmom; parki;		

III. Življenjski prostor, kakovost življenja in enake možnosti

Poselitvene strukture in pogoji

1. Ali ohranjate in posodabljate obstoječe poselitvene strukture v skladu z načelom trajnostnega razvoja in ob upoštevanju krajevnih posebnosti?			
Da	X ohranjene	Ne	X posodobljene, ne vedno trajnostno
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Binn - kanton Wallis; Alpski pašniki - Graubünden; nagrada Henri Louis Wakker za različne gorske občine; evropska nagrada za prenovo vasi (npr. Brontallo - Ticino)			
Morebitne opombe			
Prostorska zasnova Švice in revidiran Zakon o prostorskem načrtovanju bosta dala nove osnove.			

2. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi se je prispevalo k ohranjanju in posodabljanju obstoječe poselitvene strukture v skladu z načelom trajnostnega razvoja in ob upoštevanju krajevnih posebnosti.	Da	Ne
Upoštevanje trajnostnih načel pri načrtovanju in izvajanju gradbenih ukrepov	X	
Programi izobraževanja in izpopolnjevanja o trajnostni gradnji na območju Alp za gradbene strokovnjake in uslužbence organov, pristojnih za izdajo dovoljenj	X	
Prireditve in pobude, namenjene javnosti z namenom obveščanja in ozaveščanja o trajnostni gradnji in trajnostnem ravnanju z naravnimi viri	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Poleg številnih dobrih sodobnih primerov (npr. v Graubündnu Vrin in Vals) obstajajo v zvezi z razvojem poseljevanja pogosto tudi velike težave (razvojni pritisk v turističnih središčih, problematika počitniških stanovanj, prometni problemi)		

Storitve splošnega interesa in osnovna oskrba

3. Ali ohranjate, zagotavljate in razvijate decentralizirane storitve splošnega interesa in decentralizirano osnovno oskrbo?			
Da	X	Ne	
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Pošta ima zakonski mandat, da vzdržuje omrežje poštne urade na celotnem območju Švice. V vseh regijah morajo biti storitve osnovne oskrbe dosegljive za vse skupine prebivalcev v primerni razdalji. Konkretno mora torej pošta zagotoviti, da ima 90% prebivalstva v 20 minutah peš ali z javnim prevoznim sredstvom dostop do poštnega urada.			

Kar zadeva osnovno oskrbo na področju komunikacije in informacije: primerjajte številke 9 – 11.
Morebitne opombe
Mandat države v skladu z ustavo in različnimi zveznimi zakoni.

4. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi se je prispevalo k ohranjanju, zagotavljanju in razvoju decentraliziranih storitev splošnega interesa in decentralizaciji osnovne oskrbe.	Da	Ne
Ukrepi za spodbujanje boljše prostorske porazdelitve storitev za zadovoljitev osnovnih potreb	X	
Ohranjanje lokalnih storitev na krajevni ravni z boljšo ponudbo večnamenskih ustanov	X	
Obnova oz. krepitev ponudb javnega prevoza	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite tudi ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Zelo visoka stopnja osnovne oskrbe, predvsem tudi na področju ponudbe javnega prometa.		

Šolsko in poklicno izobraževanje in usposabljanje ter izobraževanje odraslih

5. Ali ohranjate in razvijate sodoben sistem šolskega in poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter ustreznih programov izobraževanja odraslih na lokalni in regionalni ravni z upoštevanjem alpskih vidikov na vseh področjih izobraževanja?			
Da	X	Ne	
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Morebitne opombe			
Švica je kot celota zelo »alpska« – splošna akceptanca Alp je zelo visoka.			

6. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi se je prispevalo k ohranjanju in razvoju sodobnega sistema šolskega in poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter ustreznih programov izobraževanja odraslih.	Da	Ne
Ustvarjanje zadostne ponudbe izobraževalnih ustanov, vključno z ustreznimi učnimi sredstvi in pripadajočo tehnologijo	X	
Organiziranje izobraževalnih tečajev za odrasle	X	
Spodbujanje šolskih partnerstev	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		

Navedite nekaj zglednih primerov.
Številne poklicne šole in gimnazije v alpskem prostoru. Visoke strokovne šole v alpskih središčih. Izobraževanje za trajnostni razvoj kot del učnih načrtov obvezne šole in izobraževanja ter dodatnega usposabljanja učnega kadra.

Ponudba prostočasnih dejavnosti

7. Ali ohranjate široko razvejano celoletno ponudbo kulturnih dejavnosti in ali glede na možnosti ohranjate ustrezno celoletno ponudbo prostočasnih dejavnosti za lokalno prebivalstvo?			
Da	☒	Ne	☐
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Živahno društveno življenje na lokalni in regionalni ravni. Dobro izgrajene infrastrukture kot večnamenske dvorane (med drugim s podporo države)			
Morebitne opombe:			
Pomembni sta ponudba in povpraševanje. V turističnih središčih ponujajo zlasti v glavni sezoni posebno kulturno ponudbo.			

8. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi se je prispevalo k ohranjanju široko razvejane celoletne ponudbe kulturnih dejavnosti in glede na možnosti k ohranjanju ustrezne celoletne ponudbe prostočasnih dejavnosti za lokalno prebivalstvo.	Da	Ne
Zagotavljanje ustreznih oblik prostočasne ponudbe in ustanov, ki upoštevajo zlasti potrebe in povpraševanje prebivalstva kot tudi posebnosti posameznega območja	☒	☐
Večja podpora lokalnim kulturnim in športnim društvom	☒	☐
V primeru socialne in okoljevarstvene vzdržljivosti gradnja, vzdrževanje in obnavljanje objektov, namenjenih kulturnim in športnim dejavnostim	☒	☐
Spodbujanje udejstvovanja mladih na športnem in kulturnem področju	☒	☐
Drugo	☐	☐
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Finančna sredstva za mladino in šport so se bistveno povečala. Novost je, da lahko ponujajo tudi tečaje za 5 do 10 letne otroke z nazivom »J+S-Kids«.		
Da bi povezali ponudbe društev v alpskih regijah in da bi bile le-te dostopne čim širšemu krogu, vzpostavljajo »lokalna gibalna in športna omrežja«. Zahvaljujoč povezanosti uradov, šol, društev, komercialnih ponudnikov in drugih partnerjev je možno prireditve bolje usklajevati, uporabo objektov bolje izkoristiti in pripraviti nove ponudbe. Primeri takšnih omrežij v alpskih regijah so omrežja v dolini Val Mustair, v kotlini Surselva (obe v kantonu Graubünden) in v dolini Nendaz v kantonu Wallis.		

Sporočanje in obveščanje

9. Ali ohranjate in spodbujate uporabo različnih oblik sredstev javnega obveščanja kot inštrument ohranjanja kulturnih posebnosti alpskega prostora?			
Da	☒	Ne	☐
Navedite nekaj zglednih primerov.			
<p>Država spodbuja medijsko raznovrstnost, zlasti pri elektronskih medijih.</p> <p>Obstaja ducat zasebnih radijskih programov in trije televizijski programi, katerih lokalno/regionalno območje oskrbe s storitvami leži v večjem delu v alpskem prostoru (npr. ena radijska postaja za kanton Graubünden, tri radijske postaje v kantonu Wallis, dve radijski postaji v kantonu Ticino, po en televizijski program za Graubünden, Ticino in Wallis). Skoraj vsi lokalni/regionalni izdajatelji programa dobivajo prispevek iz naročnin, kar lahko znaša tudi do 70 odstotkov obratovalnih stroškov. Radijske postaje dobijo poleg tega tudi prispevek k stroškom širjenja programa. Kot protistoritev morajo te radijske in televizijske postaje izpolnjevati mandat oblikovanja programa, ki se nanaša na to območje oskrbe, v smislu javnega medijskega servisa.</p> <p>Poleg tega nudi SRG SSR kot nacionalni javnopravni izdajatelj programa lasten radijski program za romansko govoreče prebivalstvo v kantonu Graubünden. Na prvem radijskem programu za nemško Švico oddajajo poleg tega vsak dan regionalne programe, tudi za območja v alpskem prostoru (npr. Graubünden, osrednja Švica).</p> <p>Tisk je v alpskem prostoru še sorazmerno raznovrsten. Z državno podporo za dostavljanje časopisov spodbujajo zlasti ohranitev raznovrstnosti tiska.</p> <p>ANR (<u>Agentura da Novitads Rumantschas</u>) je majhna tiskovna agencija, ki objavlja članke v retoromanščini in jih daje na voljo lokalnim medijem. Finančno jo podpirata država in kanton Graubünden.</p>			
Morebitne opombe:			

10. Ali ste alpskim prebivalcem olajšali dostop do sodobnih komunikacijskih sredstev in tehnologij?			
Da	☒	Ne	☐
Navedite nekaj zglednih primerov.			
<p>Pokritje mobilne telefonije je v Švici nadpovprečno visoko (več kot 99% prebivalstva), kar koristi zlasti tudi oddaljenim območjem v Alpah.</p> <p>Poleg tega je v Švici minimalno pokritje s širokopasovno tehnologijo sestavni del osnovne oskrbe Telecoma. Tako ima načeloma vsako gospodinjstvo pravico do priključka za prenos podatkov z najmanjšo hitrostjo 600/100 Kbit/s. Širokopasovni priključek močno spodbujajo. Območja, v katerih ni možno vzpostaviti ustrezne napeljave, zagotavljajo dostop do širokopasovnih povezav prek satelita.</p>			
Morebitne opombe:			

11. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi se je prispevalo k ohranjanju in spodbujanju uporabe različnih oblik sredstev javnega obveščanja kot inštrumenta ohranjanja kulturnih posebnosti alpskega prostora (vprašanje št. 9) oz. k lažjemu dostopu alpskih prebivalcev do sodobnih komunikacijskih sredstev in tehnologij (vprašanje št. 10).	Da	Ne

Zagotavljanje prisotnosti sredstev javnega obveščanja tudi v oddaljenejših predelih Alp s strani javnih ponudnikov	X	
Spodbujanje sporočanja in obveščanja v regionalnih jezikih	X	
Ustvarjanje okvirnih pogojev za ponudbo tiskanih medijev v regionalnih jezikih	X	
Spodbujanje poročanja o temah alpskega življenjskega prostora	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
V skladu z zvezno ustavo je potrebno ohraniti in spodbujati jezikovno in kulturno raznolikost. Alpski jeziki so jasen sestavni del švicarske kulture.		
Za primere pogledjte pojasnila v številkah 9 in 10.		

Življenje skupnosti

12. Ali podpirate medsebojno razumevanje in dialog v skupnem življenju različnih skupnosti na območju Alp?			
Da	X	Ne	
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Morebitne opombe:			
Glejte zgoraj.			

13. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi se je prispevalo k podpori medsebojnega razumevanja in dialoga v skupnem življenju različnih skupnosti na območju Alp.	Da	Ne
Ohranjanje in spodbujanje lokacij, namenjenih medsebojnemu spoznavanju	X	
Spodbujanje projektov sodelovanja in izmenjave	X	
Povečanje vrednosti prostovoljnega dela in sosedske pomoči	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		

IV. Gospodarski prostor

Regionalni razvoj

1. Ali uresničujete posebno regionalno politiko, ki je usmerjena v uravnovežen, diverzificiran in

samostojen regionalni razvoj prek trajnostne rabe obstoječih lokalnih potencialov in rabe novih socialnih in okolju prijaznih tehnologij?			
Da	☒	Ne	☐
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Morebitne opombe:			
<p>Nova regionalna politika je usmerjena v gospodarstvo ter spodbuja endogene potenciale in inovativne pristope, zlasti v gorskih območjih. Zahvaljujoč obstoju nove finančne kompenzacije (NFA) se lahko Nova regionalna politika osredotoči na spodbujanje konkurenčnosti in dodane vrednosti ter na odpiranje in ohranjanje delovnih mest. Nova regionalna politika bi hotela okrepiti regionalna središča kot motorje svojih regij. To poteka na pobudo regij in kantonov, predvsem medsektorsko in v funkcionalnih prostorih, ki presegajo administrativne meje.</p> <p>Tudi druga orodja, kot na primer kmetijska politika ali pobude »transfer znanja in tehnologije« ter spodbujanje ustanavljanja parkov nacionalnega pomena prispevajo k uravnovešenemu teritorialnemu razvoju.</p>			

2. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi se je uresničevala posebna regionalna politika, ki je usmerjena v uravnotežen, diverzificiran in samostojen regionalni razvoj prek trajnostne rabe obstoječih lokalnih potencialov in rabe novih socialnih in okolju prijaznih tehnologij.	Da	Ne
Sprejemanje posebnih ukrepov za krepitev gospodarstva gorskih območij v vseh področnih politikah	☒	☐
Krepitev pobud za spodbujanje razvoja turističnih dejavnosti, ki je sprejemljiv s sociološkega, kulturnega in okoljskega vidika	☒	☐
Spodbujanje regionalne politike, ki je usmerjena v posebne potrebe gorskih območij	☒	☐
Posebni programi gospodarskega razvoja za mlade	☒	☐
Pospeševanje regionalnega razvojnega delovanja, ki si prizadeva okrepiti sodelovanje med kmetijstvom, gozdarstvom, obrtjo in turizmom ter drugimi deležniki v gospodarstvu	☒	☐
Drugo	☒	☐
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Transfer znanja in tehnologije; izmenjave izkušenj v okviru vzorčnih projektov trajnostnega razvoja prostora.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
<p>Projekti v okviru Nove regionalne politike, kot npr. St. Gotthard, Les 3 Chablais (valorizacija naravne in kulturne dediščine, kot tudi prispevek k lokalnemu razvoju), Toggenburg 2008</p> <p>Projekti regionalnega razvoja v okviru Uredbe o izboljšavi kmetijske strukture: Brontallo (Ticino), St. Martin (Wallis), Urnäsch (Appenzell Ausserrhoden)</p> <p>Spodbujanje sodelovanja med podjetji pri gospodarjenju z gozdovi, kot tudi pri prodaji lesa (področje gozdno gospodarstvo nove finančne kompenzacije)</p>		

Verige dodane vrednosti

3. Ali krepite in razvijate verige ustvarjanja dodane vrednosti za spodbujanje lokalnih in regionalnih proizvodov in storitev?			
Da	☒	Ne	
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Veriga dodane vrednosti za les (npr. v Toggenburgu) v okviru Nove regionalne politike Akcijski načrt za les v okviru politike upravljanja z naravnim virom les Zveznega urada za okolje Oznaki gorski in alpski proizvodi sta v skladu z uredbo zvezne vlade zaščiteni. Poleg tega je potrebno omeniti tudi register prvotnih oznak (GUB/AOP) in geografskih podatkov (GGA/IGP). Tako se lahko imena območij in tradicionalne oznake kmetijskih proizvodov zaščitijo. Če je ime zaščiteni, ga lahko uporabljajo samo proizvajalci ustrezno opredeljenega geografskega območja, ki se držijo podrobnega popisa dolžnosti.			
Morebitne opombe			

4. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi se je prispevalo h krepitvi in razvoju verig ustvarjanja dodane vrednosti za spodbujanje lokalnih in regionalnih proizvodov in storitev.	Da	Ne
Oblikovanje in uveljavljanje regionalnih blagovnih znakov, standardov kakovosti in sistemov označevanja kakovosti izdelkov in storitev, ki so značilni za alpsko območje	☒	
Podpora trženju lokalnih in regionalnih izdelkov	☒	
Spodbujanje oblik nadaljnjega izobraževanja na tem področju	☒	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Spodbujanje trženja regionalnih proizvodov v okviru kmetijske politike, verig dodane vrednosti v Novi regionalni politiki; certifikati AOC; izvirne oznake bi morale biti možne tudi za gozdnogospodarske proizvode (ustrezna prilagoditev Zakona o gozdovih je v teku).		

Zaposlovanje

5. Ali obstajajo okvirni pogoji za zadostno ponudbo delovnih mest in mešanih oblik dohodka, kjer je to potrebno?			
Da	☒	Ne	
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Kmetijstvo/žičnice; Nova regionalna politika; turizem			
Morebitne opombe			
V odročnih dolinah je družinski dohodek pogosto sestavljen iz zelo različnih virov (turizem,			

kmetijstvo in gozdarstvo, lokalna uprava, itd.)

6. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi so se ustvarjali okvirni pogoji za zadostno ponudbo delovnih mest in mešanih oblik dohodka, kjer je to potrebno.	Da	Ne
Spodbujanje trajnostnih javnih/zasebnih vlaganj z namenom ustvarjanja novih delovnih mest, zlasti za visoko kvalificirane delavce	X	
Ustvarjanje okvirnih pogojev za pridobitev možnosti zaposlitve s primernim dohodkom	X	
Izboljšanje socialne varnosti, zlasti za sezonske delavce	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Projekti kot »beg možganov/beg zaslužka« v kantonu Kanton Uri; odpiranje visokih strokovnih šol v alpskem prostoru; Nova regionalna politika, študija: Priporočila za namestitev sezonskih delavcev (Zvezni urad za stanovanjsko politiko)		

V. Vloga mest in podeželja

Povezave med mesti in njihovimi okoliškimi regijami

1. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi se je prispevalo k priznanju pomena mest v Alpah, še posebno njihove vloge, ki jo imajo kot središča socialnih, kulturnih in gospodarskih storitev v sožitju z njihovim okoljem	Da	Ne
Pobude, namenjene krepitvi ozaveščenosti prebivalcev mest in podeželja o skupni odgovornosti za kulturno in naravno dediščino za prihodnje generacije	X	
Sodelovanje med mesti ter med mesti in okoliškimi občinami v okviru izmenjave izkušenj in medobčinskih razvojnih projektov na nacionalni in transnacionalni ravni, katerih cilj je uresničevanje okoljskih in gospodarskih ciljev v sklopu Alpske konvencije	X	
Pobude za učenje in obveščanje z namenom preprečevanja in reševanja konfliktov pri rabi prostora	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Različni vzorčni projekti in aglomeracijski programi »poselitev & promet«, kot na primer v Churu ali Brigu; Društvo »Agglo Werdenberg – kneževina Lihtenštajn«; izmenjava izkušenj na področju aglomeracijskih programov; tristranska konferenca o aglomeracijah (TAK); Projekt : CapaCities –		

dvigujemo konkurenčnost in inovativnost v alpskem svetu programa INTERREG IV B za območje Alp.

Povezave med mesti znotraj in zunaj območja Alp

2. Ali vzpostavljate in krepite povezave alpskih mest z mesti in velemesti zunaj alpskega območja, da bi tako zagotovili stike in izmenjavo informacij med alpskim prebivalstvom ter zunajalpskimi gospodarskimi, znanstveno-raziskovalnimi in kulturnimi središči?			
Da	☒	Ne	☐
Navedite nekaj zglednih primerov.			
Izmenjave mnenj o vzorčnih projektih in aglomeracijskih programih med vsemi švicarskimi mesti.			
Morebitne opombe			
Združenje mest; tristranska konferenca o aglomeracijah (TAK); projekt CapaCities			

3. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi se je prispevalo k vzpostavljanju krepitve povezave alpskih mest z mesti in velemesti zunaj območja Alp, da bi tako zagotovili stike in izmenjavo informacij med alpskim prebivalstvom ter zunajalpskimi gospodarskimi, znanstveno-raziskovalnimi in kulturnimi središči.	Da	Ne
Prostovoljno sklepanje dogovorov med alpskimi teritorialnimi skupnostmi in ustanovami zunaj območja Alp	☒	☐
Programi za izmenjavo in obiske študentk in študentov ter dijakinj in dijakov v okviru partnerskega sodelovanja med alpskimi in zunajalpskimi mesti v zvezi s specifičnimi strokovnimi temami	☒	☐
Vzpostavljanje partnerstev med alpskimi in zunajalpskimi mesti in občinami za izmenjavo informacij in predstavitev primerov dobrih praks	☒	☐
Drugo	☐	☐
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Programi izmenjave, zlasti med jezikovnimi regijami in ne posebej med Alpami in ravninskim območjem; izmenjava v okviru konference kantonov.		

Vloga podeželja

4. Označite, ali so bili na področjih, naštetih v nadaljevanju, sprejeti ukrepi, s katerimi se je prispevalo k priznavanju pomena alpskega podeželja kot raznovrstnega, heterogenega in samostojnega gospodarskega, naravnega in kulturnega prostora ter podpora integriranih strategij, ki so prilagojene svojim razvojnim možnostim.	Da	Ne
Zagotavljanje in podpora sodelovanju in izmenjavi izkušenj med podeželskimi območji	☒	☐

Razvoj političnih strategij za izkoriščanje endogenih potencialov in sinergij ter kreativnega regionalnega okolja	X	
Zagotavljanje enakovrednega dostopa do infrastrukture, informacij in znanja z namenom krepitev podeželja v konkurenci pridobivanja najboljše lokacije	X	
Drugo		
Če ste označili „Drugo“, navedite ustrezne ukrepe.		
Navedite nekaj zglednih primerov.		
Številni projekti v okviru Nove regionalne politike, različni vzorčni projekti »Sinergije na podeželju«.		

Priloga:

Pregled pomembnih pravnih predpisov (na nacionalni in morebiti regionalni/pokrajinski ravni, ne na občinski ravni)

Nacionalna raven

Zvezni zakon z dne 6. oktobra 2006 o regionalni politiki

Uredba z dne 28. novembra 2007 o regionalni politiki

Nacionalna odločba z dne 26. septembra 2007 o opredelitvi večletnega programa države 2008–2015 o udejanjanju Nove regionalne politike (NRP)

Nacionalna odločba z dne 26. septembra 2007 o nadaljnjem vlaganju v sklade za regionalni razvoj

Uredba z dne 28. novembra 2007 o dodeljevanju davčnih olajšav v okviru regionalne politike

Uredba z dne 28. novembra 2007 o opredelitvi področij uporabe za davčne olajšave

Zvezni zakon z dne 25. junija 1976 o dodeljevanju jamstev in prispevkov za obrestne stroške v gorskem območju in na širšem podeželju

Zvezni zakon z dne 20. junija 2003 o subvencioniranju prenočitvenih zmogljivosti

Zvezni zakon z dne 10. oktobra 1997 o spodbujanju inovacij in sodelovanja v turizmu

Zvezni zakon z dne 1. julija 1966 o varstvu narave in domovine (parki nacionalnega pomena)

Uredba z dne 7. novembra 2007 o parkih nacionalnega pomena (Uredba o parkih)

Zvezni zakon z dne 3. oktobra 2003 o finančni kompenzaciji in razdelitvi stroškov (FiLaG)

Uredba z dne 7. novembra 2007 o finančni kompenzaciji in razdelitvi stroškov (FiLaV)

Nacionalna odločba z dne 22. junija 2007 o opredelitvi osnovnih prispevkov razdelitve virov in stroškov

Uredba z dne 9. novembra 2005 o določitvi finančne moči kantonov za leti 2006 in 2007

Zvezni zakon z dne 29. aprila 1998 o kmetijstvu (LwG)

Kmetijska politika 2011

Zvezni zakon z dne 22. junija 1979 o prostorskem načrtovanju (RPG)

Uredba o prostorskem načrtovanju z dne 28. junija 2000

Kantonalna raven (perimeter Alpske konvencije)

Kanton Appenzell Ausserrhoden: vladni program 2007 - 2011.

Kanton Appenzell Innerrhoden: Zakon z dne 26. aprila 1981 o pospeševanju gospodarstva (WFG), uredba z dne 22. februarja 1999 o pospeševanju gospodarstva (WFVO).

Kanton Bern: Kantonalni zakon o investicijski pomoči za gorska območja (KIHG) z dne 16. junija 1997 (SR 902.1)

Kanton Freiburg: Zakon o pospeševanju gospodarstva z dne 3. oktobra 1996, spremenjen in sprejet v Velikem svetu v decembru 2007 ;

Kanton Glarus: Zakon o subvencioniranju gospodarskega razvoja z dne 21. maja 1978, Zakon o razvoju turizma z dne 6. maja 2007, Zakon o investicijski pomoči za gorska območja z dne 3. maja 1998.

Kanton Graubünden: Zakon o subvencioniranju gospodarskega razvoja v kantonu Graubünden z dne 11. februarja 2004 (GWE; BR 932.100).

Kanton Luzern: Zakon o pospeševanju gospodarstva in investicijski pomoči za gorska območja (SRL št. 900) z dne 19. novembra 2001; trenutno v delni reviziji zaradi prevzetja določil zveznega zakona o regionalni politiki v kantonalno zakonodajo.

Kanton Nidwalden: Zakon z dne 20. oktobra 1999 o subvencioniranju gospodarstva; trenutno v delni reviziji zaradi prevzetja določil zveznega zakona o regionalni politiki v kantonalno zakonodajo.

Kanton Obwalden: Zakon o regionalni gospodarski politiki z dne 25. novembra 1999 (GDB 910.1) z dopolnilom z dne 29. novembra 2007. Uredba o regionalni gospodarski politiki z dne 29. novembra 2007 (GDB 910.11).

Kanton Schwyz: Zakon o pospeševanju gospodarstva (WFG; SRSZ 311.100) z dne 27. novembra 1986; prilagojen določilom regionalne politike v decembru 2007.

Kanton St. Gallen: Zakon o spodbujanju lokacij z dne 30. maja 2006 (sGS 573.0), Zakon o turizmu z dne 26. novembra 1995 (sGS 573.1), uredba o turizmu z dne 9. decembra 1996 (sGS 575.11).

Kanton St.Gallen: vladni program 2010 - 2013

Kanton Ticino: Zakon o prenosu Zveznega zakona o regionalni politiki

Kanton Uri: Zakon o pospeševanju gospodarstva (WFG) z dne 29. novembra 1998; stanje 1. januar 2007, 4. člen: subvencioniranje regij.

Kanton Waadt: Zakon o spodbujanju gospodarskega razvoja (LADE)

Kanton Wallis: Zakon o regionalni politiki (trenutno kot osnutek); Zakon o turizmu (trenutno kot osnutek)

Programi za udejanjanje Nove regionalne politike v kantonih Appenzell Ausserrhoden, Appenzell Innerrhoden, Bern, Freiburg. Glarus, Graubünden, Luzern, Nidwalden, Obwalden, Schwyz, St. Gallen, Ticino, Uri, Waadt, Wallis

Kantonalni zakoni o prostorskem načrtovanju, kmetijski zakoni, zakoni o gozdovih, naravi in krajini ter številni nadaljnji relevantni pravni dokumenti

Sporazumi med regionalno in nacionalno ravni

Programski sporazumi Nove regionalne politike države s kantoni Appenzell Ausserrhoden, Appenzell Innerrhoden, Bern, Freiburg. Glarus, Graubünden, Luzern, Nidwalden, Obwalden, Schwyz, St. Gallen, Ticino, Uri, Waadt, Wallis